

PAREIZĀS ATBILDES

MODULIS “SABIEDRĪBAS LĪDZDALĪBA”

Sarindo faktoros, kas ietekmē situācijas rezultātu! Sāc ar svarīgāko!

- A** Mācīšanās no citu pieredzes
Nepadošanās
Radošums
Entuziasms
Individuāla pieeja
Jaunu risinājumu meklēšana
Vizuāla informācijas attēlošana
Sadarbība
Populāru cilvēku iesaiste
Digitālo tehnoloģiju gudra izmantošana
- B** Aizvainojums
Kauns
Padošanās
Bailes
Vēlme neuzņemties atbildību
Nekoncentrēšanās uz mērķi
Neprasme izmantot digitālās tehnoloģijas un veidot uzrunājošu saturu
Sava viedokļa nozīmības neapzināšanās
Nespēja sadarboties
Jauniešu pasivitāte
- C** Jauniešu pasivitāte
Pieaugušo neuzticēšanās jauniešiem
Vēlme uz klausīt pārāk daudz cilvēku domas
Nespēja ņemt vērā citu intereses
Nespēja sadarboties
Vēlme izpatikt visiem
Aktīvāk paustā viedokļa ietekme
Neizpratne par mērķi
Nespēja piesaistīt jauniešus
Finanšu neefektīva izmantošana

Atmini vārdu un saliec to!

Līdzdalība – iesaistīšanās, piedalīšanās, darbošanās, ieinteresētība (kādā notikumā, pasākumā u. tml.).

Aptauja – Noteiktu ziņu, informācijas vākšana (parasti no daudziem respondentiem), bieži tā sastāv no jautājumiem.

Demokrātija – Rīcības princips, pēc kura katrs kolektīva loceklis ir ar līdzīgām tiesībām kāda uzdevuma realizēšanā.

Internets – Globālais datoru tīkls, kur vienkopus, sazināšanās procesa nodrošināšanai, ir saistīti dažādi individuālie datortīkli.

Tehnoloģijas – Līdzekļu, iekārtu kopums, kas nepieciešams, lai ražotu izstrādājumus, veiktu konkrētus uzdevumus vai nodrošinātu pakalpojumus.

Stereotips – Vispārpieņemts (darbības, rīcības u. tml.) paraugs, vispārpieņemts uzskats.

Viedoklis – Uzskats, attieksme pret kaut ko.

Komunikācija – Sazināšanās, informācijas pārraide.

Projekts – Liela apjoma darbs kāda mērķa sasniegšanai.

Sabiedrība – Iedzīvotāju kopums.

Savieno saderīgās teikuma daļas!

Nelemiet neko par mani / bez manis.

Jaunietis nav tikai nākotne, / jaunietis ir tagadne.

Demokrātiskā sabiedrībā ikviens / iedzīvotāja viedoklis ir svarīgs.

Līdzdalība ir ikviena pilsoņa / pienākums.

Lai spriestu, / ir jāzina.

Dalība interneta aptaujās ir viens no / digitālās līdzdalības veidiem.

Paust savu viedokli internetā / ir svarīgi, īpaši, ja to izsaka konstruktīvi.

Ja neesi izteicis savu viedokli un piedalījies, / tad tev nav pamata dusmoties par rezultātu

TESTS

1. Kura atbilde atspoguļo jēgpilni pavadītu laiku internetā?

- a) spiest "patīk" pie visām draugu jaunākajām fotogrāfijām
- b) fotografēt un publicēt visu, ko šodien ēd
- c) nobalsot interneta aptaujā par pilsētā plānota mūzikas festivāla norises vietu

2. Digitālā līdzdalība ir:

- a) sava viedokļa izteikšana ar tehnoloģiju starpniecību
- b) interneta lietošana
- c) tikai pieaugušajiem pieejama līdzdalības forma

3. Medijpratība ir:

- a) tikai žurnālistiem nepieciešama pratība
- b) prasmju kopums, kas nodrošina jēgpilnu interneta izmantošanu
- c) prasmju kopums, kas palīdz kritiski izvērtēt mediju ziņojumus, kā arī izveidot pašam savus mediju vēstījumus

4. Digitālā pratība ir:

- a) visu jaunāko aplikāciju pārzināšana un izmantošana
- b) prasme lietot digitālās tehnoloģijas un komunikācijas līdzekļus, lai atrastu, izvērtētu, lietotu un radītu informāciju dažādos formātos un avotos, kas pieejami digitālā vidē
- c) sinonīms jēdzienam "kritiskā domāšana"

5. Latvijā Saeimas vēlēšanās var balsot, izmantojot internetu!

- a) nē
- b) jā
- c) tā ir tikai IT nozares profesionāļiem pieejama iespēja

6. Komentēšana internetā ir:

- a) nepieklājīgas uzvedības pazīme
- b) mediju lietotāja izvēle
- c) ikviena mediju lietotāja pienākums

7. Kas ir netiķete?

- a) kļūdains uzrakstīts vārds etiķete
- b) antonīms vārdam etiķete
- c) uzvedības noteikumu kopums, ko cilvēki ievēro virtuālās vides attiecībās

8. Digitālo līdzdalību var saukt arī par:

- a) mobingu
- b) digi aktivitāti
- c) e-līdzdalību

9. Demokrātija ir:

- a) rīcības princips pēc kura katrs kolektīva loceklis ir ar līdzīgām tiesībām kāda uzdevuma realizēšanā
- b) rīcības princips pēc kura tikai deputātiem ir tiesības kāda uzdevuma realizēšanā
- c) pārliecība, ka kāds visu izdarīs tavā vietā

10. Informācijas burbulis rodas, kad:

- a) cilvēks par daudz lasa dažādu informāciju
- b) algoritmos balstītas lietojumprogrammas, piemēram, interneta portālu ziņu agregatori vai sociālie tīkli, lietotājam izfiltrē informāciju pēc tās nozīmīguma, samazinot informācijas un viedokļu daudzveidību
- c) algoritmos balstītas lietojumprogrammas, piemēram, interneta portālu ziņu agregatori vai sociālie tīkli, lietotājam sniedz visplašāko informāciju, ievērojot dažādības principus

MODULIS “KRITISKĀS DOMĀŠANAS ATTĪSTĪŠANA”

Sarindo faktorus, kas ietekmē situācijas rezultātu! Sāc ar svarīgāko!

- A Spēja analizēt situāciju
 - Komunikācijas prasmes
 - Tehnoloģiju jēgpilna izmantošana
 - Mērķtiecīga rīcība
 - Godīgums
 - Drosme
 - Vecāku atbalsts un uzticēšanās
 - Racionāla pieeja situācijai
 - Veiksme
 - Vēlme uzlabot esošo situāciju
- B Bailes
 - Nespēja atrast labāko risinājumu
 - Pārlietu liela paļaušanās uz tehnoloģijām
 - Pieredzes trūkums
 - Atbalsta trūkums

Nespēja vienoties
Dažādas vērtības
Cieņa
Augsts stresa līmenis
Atrašanās nepazīstamā vidē

C Godīgums

Cieņa
Vecāku atbalsts
Informācijas trūkums
Vieglprātība
Kauns
Pieredzes trūkums
Pacietība
Resursu trūkums
Jauniešiem nepiemērota vide

Atmini vārdu un saliec to!

Kritiskā domāšana – Prāta process, kā mēs apskatām un apstrādājam informāciju, analizējot to un izdarot secinājumus.

Fakts – Paties, neizdomāts atgadījums, notikums un/vai parādība, apstākļi, rezultāts, fiksēta informācija par kādu pazīmi, parādību, notikumu u.c.

Sociālie mediji – Interaktīvu tiešsaistes mediju veids, kā pamatā ir digitāls saturs teksta un audiovizuālā formā, lietotāji, kuri saturu rada, izplata un patērē, un programmatūra, kas lietotājiem saturu ļauj publicēt, izplatīt un uz to reaģēt.

Sociālie tīkli – Kopienas, ko veido dažādi lietotāji un organizācijas, kas savstarpēji mijiedarbojas interneta platformās, piemēram, Facebook, Instagram vai TikTok.

Digitālas tehnoloģijas – Rīku un metožu kopums, kas balstīts uz bināro sistēmu, lai atvieglotu cilvēku dzīvi uz zemes.

Internets – Globālais datoru tīkls, kur vienkopus ir saistīti dažādi individuālie datortīkli sazināšanās procesa nodrošināšanai.

Informācija – Ziņas, dati u.tml., ko cilvēki vāc, apstrādā, glabā, tiražē un nodod cits citam.

Līdzdalība – Aktīva ieinteresētība (kādā notikumā, pasākumā), iesaistīšanās, piedalīšanās.

Risks – Iespējamās briesmas.

Problēma – Sarežģīts teorētisks vai praktisks uzdevums, kas jārisina.

Savieno saderīgās teikuma daļas!

Kritisko domāšanu / ir iespējams mērķtiecīgi attīstīt gan ikdienā, gan mācību procesā.

Kritiskās domāšanas trūkums sabiedrībā / to padara viegli manipulējamu.

Kritiskā domāšana ietver / faktu atlasīšanu, izvērtēšanu, pielietošanu.

Kritiski domājošs cilvēks / nepieņem visu kā pašsaprotamu, bet gan apšaubā to.

Kritiskā domāšana attiecas / uz visām dzīves jomām.

Kritiskā domāšana / nav iedzimta.

Kritiski domāt nenozīmē / kritizēt.

Patērējot informāciju, ikviena cilvēka atbildība ir to / kritiski izvērtēt.

TESTS

1. Ko nozīmē jēdziens “arguments”?

- a) jebkura informācija, kas saistīta ar konkrēto tēmu
- b) ikviens fakts, kas apstiprināts pēdējo trīs gadu laikā
- c) tēzes vai apgalvojuma pamatojums

2. Kritiskā domāšana ir:

- a) domāšanas veids
- b) rakstura īpašība
- c) emociju kopums

3. Analizēt informāciju nozīmē:

- a) veidot zinātnisku projektu par katru analizējamo tēmu
- b) sīki, detalizēti pētīt
- c) pārrunāt to ar jebkuru draugu, neatkarīgi no tā, vai viņš ko zina par to vai nē

4. Sociālie mediji un sociālie tīkli ir:

- a) sinonīmi
- b) jēdzieni ar atšķirīgu nozīmi
- c) jēdzieni ar pretēju nozīmi

5. Viens no drošākajiem veidiem, kā pārbaudīt informāciju ir:

- a) atrast pirmavotu un salīdzināt vairākus avotus
- b) jautāt kādam par sevi vecākam cilvēkam
- c) atrast to drukātā enciklopēdijā, drukātos avotos nekad nav kļūdu

6. Jēgpilni izmantot mobilo telefonu nozīmē:

- a) lietot to nepārtraukti
- b) izmantot tikai zvanīšanai
- c) izmantot to konkrētu uzdevumu veikšanai

7. Digitālais detokss ir:

- a) atteikšanās noteiktu laika posmu izmantot digitālās tehnoloģijas
- b) digitālo tehnoloģiju vēl aktīvāka izmantošana ikdienā
- c) elektrības atslēgšana dzīvesvietā

8. Internetā:

- a) ikvienam ir jākļūst par satura veidotāju
- b) ikviens nevar kļūt par satura veidotāju
- c) ikviens var kļūt par satura veidotāju

9. Ikvienai situācijai ir:

- a) nenosakāms cēlonis un neprognozējamas sekas
- b) cēlonis un sekas
- c) kāds no cilvēka neatkarīgs cēlonis

10. Zināšanas ir:

- a) sajūtas un viedokļi, kas ietekmē cilvēka rīcību, neatkarīgi no faktiem.
- b) iedzimta gudrība.
- c) informācijas kopums, ko cilvēks ieguvis pieredzē, izziņas rezultātā.

MODULIS “SAPROTI KONTEKSTU”

Sarindo faktoros, kas ietekmē situācijas rezultātu! Sāc ar svarīgāko!**A** Kritiskā domāšana

- Zināšanas
- Drosme
- Cieņa
- Medijpratība
- Aktivitāte
- Sadarbība
- Vēlme izprast
- Taisnīguma izjūta
- Prasme analizēt

B Bailes

- Padošanās
- Neuzticēšanās
- Pieredzes trūkums
- Nespēja objektīvi analizēt situāciju
- Nespēja uzņemties atbildību
- Sasteigta rīcība
- Vēlme izpatikt
- Reputācija
- Sava labuma meklēšana

C Vilšanās

- Nespēja objektīvi analizēt situāciju
- Kritiskās domāšanas trūkums
- Neuzticēšanās
- Sasteigta rīcība
- Sava labuma meklēšana
- Reputācija
- Nespēja uzņemties atbildību
- Bēgšana no potenciālām problēmām
- Neieinteresētība

Atmini vārdu un saliec to!

Fakts – Patiess, neizdomāts atgadījums, notikums un/vai parādība, apstākļi, rezultāts, fiksēta informācija par kādu pazīmi, parādību, notikumu u.c.

Viedoklis – Kāda autora uzskats, izpratne, attieksme kādā jautājumā, kas atspoguļo autora subjektīvās domas.

Žurnālists – Cilvēks, kurš nodarbojas ar žurnālistiku.

Arguments – Loģisks, uz pierādījumiem balstīts pamatojums kādai idejai.

Dezinformācija – Apzināti sagrozīta, nepareiza informācija, viltus ziņas.

Sabiedriskā doma – Sabiedrības vai tās daļas uzskatu kopums, kurā izpaužas attieksme pret apkārtējām norisēm, sabiedrības grupām, organizācijām, indivīdiem .

Meli – Apzināti nepatiess izteikums kāda maldināšanai.

Vārda brīvība – Tiesības brīvi paust savus uzskatus.

Skandāls – Skaļš strīds, kura dalībnieki parasti izpelnās sabiedrības nosodījumu.

Atbildība – Attieksme, kurai raksturīga pienākuma apziņa par veikto, darīto.

Savieno saderīgās teikuma daļas!

Daudzi mediju vēstījumu virsraksti ir speciāli radīti, / lai izraisītu lasītājos spēcīgas emocijas.

Lasītāji reizēm izdara secinājumus par kādu notikumu / tikai pēc izlasītā virsraksta.

Daloties ar nepārbaudītu informāciju, / ikviens kļūst par dezinformatoru.

Lasītāja pienākums ir kritiski izvērtēt informāciju / nevis akli tai uzticēties.

Pamanot nepatiesu informāciju, / ir pienākums par to ziņot vietnes administrācijai.

Faktu izpēte / prasa laiku.

Lai iegūtu ticamu informāciju, / ir jāsalīdzina ziņas vairākos informācijas avotos.

Pat, ja lielākā sabiedrības daļa uzskata ka ābols ir banāns, / tas nenozīmē, ka tā arī ir.

TESTS

1. Žurnālists:

- vāc, analizē, apstrādā un pasniedz informāciju, pārbaudot tās patiesumu
- publicē jebkuru informāciju
- vāc, analizē, apstrādā un pasniedz informāciju, kas sakrīt ar lielākās sabiedrības daļas uzskatiem

2. Argumenti:

- kalpo, lai pagarinātu ikvienu sarunu, publisku uzstāšanos
- palīdz pieņemt lēmumus, balstoties uz intuīciju un emocijām
- palīdz pieņemt lēmumus, balstoties uz faktiem un loģiskiem spriedumiem

3. Vārda brīvība nav:

- ierobežojama
- visatļautība
- attiecināma uz visiem sabiedrības locekļiem

4. Sabiedrības vairākuma piekrišana kādam uzskatam:

- neapstiprina šīs informācijas patiesumu
- apstiprina šīs informācijas patiesumu
- liecina par šīs sabiedrības augsti attīstīto kritisko domāšanu

5. Cenzūra ir:

- valodas gramatikas noteikumu ievērošana
- ieteikums neizplatīt dezinformāciju
- varas iestāžu liegums tiražēt un izplatīt informāciju, kuru tās uzskata par nevēlamu

6. Par digitālā satura veidotāju var kļūt:

- a) tikai gados jauns cilvēks
- b) ikviens cilvēks
- c) tikai zinošs un gudrs cilvēks

7. Žurnālistu ētikas kodekss ietver:

- a) ētiskās uzvedības normas, ko žurnālists apņemas ievērot
- b) žurnālista veicamo darbu aprakstu
- c) Eiropas Savienības vērtību aprakstu

8. Nepatiesu informāciju izlata:

- a) tikai cilvēki ar nepabeigtu vidējo izglītību
- b) ikviens, kurš ar to dalās
- c) žurnālisti, kuri nav iestājušies Žurnālistu asociācijā

9. Faktus var pārbaudīt:

- a) atrodot pirmavotu, pierādījumus, salīdzinot ar statistikas datiem u.c.
- b) pārbaudot vai šī informācija ir pieejama arī internetā
- c) tikai dodoties uz notikuma vietu

10. Konteksts ir:

- a) apstākļu, notikumu, faktu kopums, kas nepieciešams, lai saprastu situācijas nozīmi, jēgu.
- b) nenozīmīgs, pārāk detalizēts informācijas kopums par situāciju.
- c) sinonīms vārdam *cēlonis*.

MODULIS “REAĢĒŠANA UZ NAIDU”

Sarindo faktorus, kas ietekmē situācijas rezultātu! Sāc ar svarīgāko!

A Kritiskā domāšana

- Emocijas
- Profesionalitāte
- Dusmas
- Drosme
- Cieņa
- Spēja piedot
- Uzskati
- Stereotipi
- Vēlme risināt situāciju

B Naids

- Dusmas
- Pieredzes trūkums
- Nespēja objektīvi analizēt situāciju
- Interneta vide
- Raksturs
- Cieņas trūkums
- Zināšanu trūkums

Atbalsta trūkums
Drosmes trūkums

C Kritiskās domāšanas trūkums

Neuzticēšanās
Neieinteresētība
Naids
Dusmas
Izvēle
Pieredzes trūkums
Nespēja objektīvi analizēt situāciju
Cieņas trūkums
Atbalsta trūkums

Atmini vārdu un saliec to!

Cieņa – Attieksme, kurai ir raksturīga kāda cilvēka spēju, zināšanu, nopelnu, vērtības atzīšana.

Tolerance – Iecietība.

Empātija – Spēja iejusties citas personas emocionālajā stāvoklī, izjust to pašu pārdzīvojumu.

Konflikts – Pretēju interešu, uzskatu, tieksmju sadursme, nopietnas nesaskaņas, ass strīds.

Emocijas – Jūtu izpausme.

Stereotips – Vispārpieņemts uzskats.

Naids – Dziļas un noturīgas jūtas, kam ir raksturīga nelabvēlīga, nosodoša, kaujinieciska attieksme.

Mobings – Vienaudžu savstarpējā vardarbība, ilgstoša agresīva uzvedība.

Sods – Valstisks piespiedu līdzeklis, ko valsts vārdā, pamatodamās uz likumu, tiesa, ievērojot procesuālo kārtību, piemēro personai, kuras vaina nozieguma izdarīšanā ir pierādīta.

Līdzatbildība – Kopēja atbildība.

Savieno saderīgās teikuma daļas!

Naida runa ir plaši izplatīta internetā / un tiek vērsta pret dažādām sabiedrības grupām.

Prettiesiska satura dzēšana un bloķēšana ir svarīga, / lai mazinātu naida runas plašāku izplatīšanu un kaitējumu, ko tā nodara indivīdiem, pret kuriem tā vērsta.

Stereotipi sekmē / naida runas veidošanos un izplatīšanos.

Naida runa / nav vārda brīvība.

Sabiedrībā kopumā ir augsts neiecietības līmenis – domāšana, uzvedība, individuāla vai kolektīva attieksme / kas pauž aizspriedumus, nepamatoti negatīvu vai agresīvu attieksmi pret cilvēkiem, kuri neiekļaujas vispārpieņemtajās normās.

TESTS

1. Apgalvojums “meitenes ir vājākas IT jomā kā zēni” ir:

- a) stereotips
- b) fakts
- c) emocijas

2. Pārspīlētas bailes vai stipra nepatika pret svešiniekiem, viņu kultūru vai jebko svešu, atšķirīgu vai nepazīstamu, ir:
 - a) rasisms
 - b) homofobija
 - c) ksenofobija
3. Diskriminācija ir:
 - a) darbība, kuras nolūks ir pilnīgi vai daļēji iznīcināt kādu nacionālu, etnisku, rasu vai reliģisku grupu.
 - b) nepamatoti atšķirīga attieksme pret kādu, piemēram, etniskās piederības vai seksuālās orientācijas dēļ.
 - c) atbalstoša izturēšanās pret visiem sabiedrības locekļiem.
4. Visbiežāk naida runa internetā izpaužas:
 - a) komentāros, kā rasistiski, diskriminējoši, uz vardarbību pret konkrētām grupām vērsti izteicieni.
 - b) anekdošu sadaļās ziņu portālos.
 - c) komiksos un datorspēlēs.
5. Aizvainojot otru, cilvēks jūtas:
 - a) drosmīgs
 - b) labi audzināts
 - c) pārāks, spēcīgāks
6. Uzticības tālruņa numurs, kur zvanīt, ja redzi mobinga situāciju, ir:
 - a) skolas direktora tālruņa numurs
 - b) 001
 - c) 116111
7. Sociālajos tīklos ir poga REPORT, ko izmanto gadījumos, ja:
 - a) redzi naida runu, mobingu
 - b) tavas domas atšķiras no kāda cita domām
 - c) tev nepatīk konkrētais cilvēks
8. Vārda “mobings” sinonīmi ir:
 - a) taisnīgums, atklātība
 - b) ņirgāšanās, terorizēšana
 - c) mobils, ātrs
9. Izglītības iestādēs mobings ir novērots:
 - a) tikai pret skolēniem
 - b) tikai pret skolotājiem
 - c) gan pret skolēniem, gan skolotājiem
10. Situācija, kad cilvēks tiek izstumts no grupas, tiek ignorēts, izolēts, pret viņu izturas tā, it kā viņa nemaz nebūtu, ir:
 - a) slēptais mobings
 - b) fiziskais mobings
 - c) verbālais mobings

MODULIS “ZINI, KĀ SEVI PASARGĀT”

Sarindo faktoros, kas ietekmē situācijas rezultātu! Sāc ar svarīgāko!

- A** Zems pašvērtējums
Vēlme patikt
Vilšanās
Vēlme būt godīgai
Mobings
Centība
Vēlme gūt atzinību
Izmisums
Pārmaiņas
Kritiskās domāšanas trūkums
- B** Dusmas
Tolerances trūkums
Vilšanās
Pašapziņas trūkums
Muļķība
Bailes
Vientulība
Kritiskās domāšanas trūkums
Nespēja objektīvi analizēt situāciju
Agresija
- C** Novērtējums
Interese
Līdzdalība
Zināšanas
Prasmes
Medijpratība
Kritiskā domāšana
Drosme
Pašapziņa
Sadarbība

Atmini vārdu un saliec to!

Atkarība – Izteikta patoloģiska tieksme un pieradums.

Pašapziņa – Pārliecība par savām spējām, savu vērtību, dziļas pašcieņas jūtas.

Trauksme – Satraukums, nemiers.

Digitālais detokss – Apzināta atteikšanās no dažādu ierīču lietošanas uz noteiktu laika posmu.

Pašbilde – Pašportrets, parasti fotografēts ar viedtālruni, turot to rokā.

Attēlu apstrādes programmas – Grafiskie redaktori attēlu izveidei vai rediģēšanai.

Maldināšana – Negodīga rīcība, darbību kopums, lai maldinātu citus.

Atzinība – Pozitīvs novērtējums.

Digitālais tēls – Tas, kā Tu sevi parādi, kādu iespaidu par sevi radi digitālajā vidē.

Sociālo tīklu profils – Personas īpašību apraksts, kas ļauj to identificēt sociālo tīklu vietnēs.

Savieno saderīgās teikuma daļas!

- Pārāk ilga laika pavadīšana sociālajos tīklos / atņem laiku reālajai dzīvei.
- Reizēm cilvēki internetā / grib izlikties skaistāki, drosmīgāki, laimīgāki kā ir patiesībā.
- Vēlme ar saviem ierakstiem radīt skaudību citiem / nav veselīgs motivators.
- Internetā kļūt populāram / ir ātrāk un vieglāk kā reālajā dzīvē.
- Vēlme par katru cenu iegūt like / liecina par zemu pašapziņu.
- Nevar mērīt savus panākumus, sasniegumus / tikai pēc citu komentāriem internetā.
- Nemitīga vēlme pārbaudīt saņemtas ziņas, trauksme palaist kādu ziņu garām / signalizē par atkarības veidošanos.
- Katrs cilvēks mūsdienās atstāj savu / digitālo pēdu internetā.

TESTS

1. Kā sauc sengrieķu mitoloģijas varoni – skaistu jaunekli, mednieku, kurš iemīlējās savā atspulgā un nomira aiz mīlas pret sevi?
 - a) Zevs
 - b) Narciss
 - c) Skaistais
2. Kad izmanto tēmturi #NoFilter vai #bezfiltra?
 - a) lai norādītu, ka fotogrāfija uzņemta ar veclaicīgu kameru
 - b) lai norādītu, ka fotografētais cilvēks nav uzlicis grīmu
 - c) lai norādītu, ka fotogrāfijā nav izmantots filtrs
3. Kāpēc daudzas slavenības dalās ar fotogrāfijām, pievienojot tēmturi #NoMakeUp?
 - a) lai publiski atzītu, ka neprot uzklāt sev grīmu
 - b) lai parādītu, cik slikti izskatās bez grīma, mudinot lietot vairāk kosmētikas
 - c) lai atbalstītu dabiskumu un parādītu, kā izskatās bez grīma
4. Līdzsvaru starp reālo un virtuālo pasauli raksturo veselīgi paradumi. Atzīmē neveselīgu paradumu!
 - a) veltīt miegam vismaz 8h
 - b) visu nakti youtube skatīties video
 - c) veidot aptauju internetā un popularizēt to
5. Ko nozīmē burtu virknējums FOMO?
 - a) bailes kaut ko palaist garām vai nokavēt virtuālajā vidē
 - b) fizisko aktivitāšu plāns sporta zālē
 - c) bailes nenokārtot eksāmenus
6. Kas ir interneta atkarība?
 - a) interese par interneta iespējām
 - b) vēlme iegādāties jaunāko mobilā tālruņa modeli
 - c) nespēja kontrolēt interneta lietošanas biežumu un ilgumu

7. Kā veidot drošas paroles?

- a) izmantot visur vienu paroli, ko atceries
- b) izveidot vairākas sarežģītas paroles un pierakstīt tās uz lapiņas
- c) **parolu veidošanā izmantot sev zināmu sistēmu, kuru atceries**

8. Digitālā satura veidotājiem:

- a) **ir jāievēro valsts regulējošie noteikumi**
- b) nav jāievēro valsts noteikumi, bet gan sociālā medija tīpašnieka noteikumi
- c) ir izvēle – ievērot vai neievērot noteikumus

9. Tas, ka sociālo tīklu platformas ievāc manus privātos datus:

- a) **nozīmē, ka manus datus var nopludināt un par manām interesēm zina reklāmdevēji.**
- b) ir bīstami, taču man piedāvāto informāciju neietekmē.
- c) nozīmē tikai to, ka šādi man tiek atvieglota informācijas meklēšana.

10. Digitālā pratība mūsdienu bērniem un jauniešiem ir:

- a) iedzimta
- b) **jāattīsta visu laiku**
- c) iemācīta bērnudārzā

MODULIS “DALIES AR INFORMĀCIJU ATBILDĪGI”

Sarindo faktoros, kas ietekmē situācijas rezultātu! Sāc ar svarīgāko!**A** Kritiskā domāšana

- Situācijas analīze
- Pieredzes apkopošana
- Ekspertu viedokļu izzināšana
- Lēmuma pieņemšana
- Drosme
- Uzticēšanās
- Atbildība
- Atbildīgo institūciju piesaiste
- Cēloņu un seku analīze

B Bailes

- Kauns
- Cēloņu un seku neapzināšanās
- Pieredzes trūkums
- Zināšanu trūkums
- Atbalsta trūkums
- Uzticēšanās
- Lētīcība
- Nespēja izprast realitāti
- Paklausība

C Drosme

- Vēlme cīnīties par taisnību
- Nesamierināšanās ar pāridarījumu

Pieredzes trūkums
Zināšanu trūkums
Vēlme sodīt vainīgo
Bailes
Kauns
Raksturs
Informācijas trūkums

Atmini vārdu un saliec to!

Sensitīvi dati – Dati, kas satur privātu un intīmu informāciju, kas var tikt ļaunprātīgi izmantota pret konkrētās personas interesēm.

Personas dati – Dažāda informācija, kuru apkopojot var identificēt konkrētu personu.

Likums – Valsts varas augstākās institūcijas apstiprināts vispārējs un obligāts noteikums (tiesību norma), kas regulē sabiedriskās attiecības kādā nozarē.

Šantāža – Iebaidīšana, draudēšana rīkoties vardarbīgi, izpaust patiesus vai izdomātus apkaunojošus faktus, ziņas (nolūkā gūt ko sev vēlamu).

Naudas izspiešana – Pieprasījums bez tiesiska pamata atdot mantu, piedraudot ar vardarbību vai piedraudot izpaust apkaunojošas ziņas par cietušo.

Kiberdrošība – Informācijas tehnoloģiju sistēmu īpašība, kam jānodrošina to uzticamība, informācijas drošība.

Sekstings – Seksuāla rakstura ziņu, attēlu vai video sūtīšana kādam internetā.

Krāpniecība – Kāda mānīšana, maldināšana, lai iegūtu sev materiālu labumu.

Parole – Simbolu virkne, kas dod iespēju identificēt datorsistēmas lietotāju.

Kriminālatbildība – Atbildība par darbību, kas krimināllikumā kvalificēta kā noziegums.

Savieno saderīgās teikuma daļas!

Internetā / nekas nepazūd.

Atbildība par privātu datu aizsardzību / ir jāuzņemas ikvienam.

Interneta vidē, tāpat kā reālajā dzīvē / reizēm notiek nelikumīgas darbības.

Krāpniecība internetā / ir bieži novērojama parādība.

Pirms dalies ar sensitīviem datiem / padomā, kas notiks, ja tie kļūs publiski pieejami.

Nedalies publiski ar privātu informāciju, / kas ļauj noteikt tavu atrašanās vietu.

Neveic darbības, / par kuru pareizumu tu šaubies vai kas liek justies tev neērti.

Problēmu gadījumā / vērsies pie pieaugušā, kam uzticies, vai zvani uz Uzticības tālruni 116111.

TESTS

1. Kur visdrošāk ir vērsties pēc palīdzības, ja esi nonācis problēmsituācijā internetā?

- pie paziņām
- interneta tērzētavās
- zvanīt Uzticības tālrunim 116111, rakstīt drossinternets.lv

2. Kas ir kiberterors?
 - a) īslaicīgas interneta problēmas
 - b) uzbrūkoša, pazemojoša un nievājoša attieksme internetā pret kādu personu
 - c) tehniskas problēmas sociālajos tīklos
3. Kāds ir risks, ja tu fotogrāfiju sociālajos tīklos papildini ar informāciju par savu atrašanās vietu?
 - a) negodprātīgi cilvēki zina, kur tu atrodies un ka neesi mājās
 - b) tu tiek automātiski reģistrēts kā tās vietas iedzīvotājs
 - c) nekāda riska nav
4. Kuri no šiem ir sensitīvi dati?
 - a) vārds, uzvārds
 - b) kailfoto
 - c) klasesbiedru fotogrāfija
5. Kā sauc nelikumīgu veidu, kurā mēģina ar viltu iegūt no interneta lietotāja slepenu informāciju, piemēram, lietotāju vārdus, paroles, kredītkaršu numurus?
 - a) zagšana
 - b) pikšķerēšana
 - c) trollings
6. Vai ar Instagram palīdzību tevi var izsekot?
 - a) var, ja tu dalies ar informāciju par vietām, kuras apmeklē
 - b) nevar
 - c) var tikai lielajās pilsētās
7. Kā sauc Eiropas Savienības regulu, kas aizsargā personas datu apstrādi un apriti?
 - a) kibernetizācijas apkarotības regula
 - b) interneta datu drošības regula
 - c) vispārīgā datu aizsardzības regula
8. Kādi riski ir jāņem vērā, ja sūti kādam savu kailfoto?
 - a) tavs foto var nonākt intīmpakalpojumu sludinājumu vietnēs
 - b) foto var tikt pārsūtīts tālāk un ievietots sociālajos tīklos
 - c) abi atbilžu variantos minētie riski ir jāņem vērā, jo tu zaudē kontroli pār sūtīto fotogrāfiju internetā
9. Vai internetā ir iespējama 100% anonimitāte?
 - a) nē, jo nepieciešamības gadījumā manu identitāti var noskaidrot tiesībsargājošās institūcijas
 - b) jā, ja man ir izvēle norādīt savu īsto identitāti vai nē
 - c) jā, es ticu, ka mani nevar noķert
10. Naudas izspiešana internetā ir kriminālpārkāpums, par ko draud:
 - a) profila dzēšana sociālajos tīklos
 - b) kriminālatbildība
 - c) publisks rājiens

MODULIS “ATŠĶIR FAKTUS NO VIEDOKĻIEM”

Sarindo faktoros, kas ietekmē situācijas rezultātu! Sāc ar svarīgāko!

- A** Kritiskā domāšana
 - Zināšanas
 - Drosme
 - Cieņa
 - Medijpratība
 - Zinātkāre
 - Uzticēšanās
 - Aktivitāte
 - Ieinteresētība
 - Sadarbība

- B** Zināšanu trūkums
 - Kritiskās domāšanas trūkums
 - Neuzticēšanās
 - Medijpratības trūkums
 - Lētticība
 - Pieredzes trūkums
 - Akla uzticēšanās
 - Nemācīšanās no kļūdām
 - Nespēja objektīvi analizēt situāciju
 - Nespēja uzņemt atbildību

- C** Vilšanās
 - Nespēja objektīvi analizēt situāciju
 - Pieredzes trūkums
 - Raksturs
 - Neaudzinātība
 - Pieklājības trūkums
 - Agresija
 - Pesimisms
 - Kritiskās domāšanas trūkums
 - Neuzticēšanās

Atmini vārdu un saliec to!

Kritiskā domāšana – Prāta process, kā mēs apskatām un apstrādājam informāciju, analizējot to un izdarot secinājumus.

Reklāma – Teksts, attēls, videomateriāls u.tml., kas veidots ar mērķi piesaistīt produktam, pakalpojumam, notikumam uzmanību, palielināt pieprasījumu, padarīt populāru.

Fakts – Paties, neizdomāts atgadījums, notikums un/vai parādība, apstākļi, rezultāts, fiksēta informācija par kādu pazīmi, parādību, notikumu u.c.

Viedoklis – Kāda autora uzskats, izpratne, attieksme kādā jautājumā, kas atspoguļo autora subjektīvās domas.

Zināšanas – Informācijas kopums, ko cilvēks iegūvis pieredzē, izziņas rezultātā.

Digitālā saturs autors – Persona, kas izstrādā, veido un pasniedz saturu teksta un audiovizuālā formā sociālo tīklu lietotājiem.

Dezinformācija – Apzināti sagrozīta, nepareiza informācija, viltus ziņas.

Misinformācija – Nepatiesas informācijas izplatīšana, apzināti nedomājot nodarīt ļaunu.

Malinformācija – Informācija, kas publicēta nolūkā kādam mērķtiecīgi kaitēt, piemēram, informācijas noplūde, nauda runa u. tml.

Propaganda – Uzskatu, ideju, zināšanu sistemātiska izplatīšana, izskaidrošana un pamatošana nolūkā ar pārliecināšanu iegūt piekritējus.

Savieno saderīgās teikuma daļas!

Ja cilvēks ir guvis popularitāti vienā jomā, / tas nenozīmē, ka viņš ir uzticams ziņu avots arī citās.

Akla uzticēšanās kādam digitālā satura autoram / liecina par kritiskās domāšanas trūkumu.

Digitālā satura autori bieži / saņem naudu no reklāmdevējiem.

Veidojot savu viedokli par kādu tēmu, / izzini vairākus citus viedokļus.

Digitālā satura autoriem un ziņu portāliem / ir atšķirīgas funkcijas.

Ikviens var uzņemties atbildību / un sekot līdzi, pilnveidojot informācijas kvalitāti internetā.

Ikviens mūsdienās var kļūt par / digitālā satura veidotāju.

Daudzi jaunieši mūsdienās vēlas/ kļūt par digitālā satura veidotājiem

TESTS

1. Informācija ir:

- a) gan fakts, gan viedoklis
- b) tikai viedoklis
- c) tikai fakts

2. Kurš apgalvojums ir fakts?

- a) saule ir plakana
- b) saule ir lielākais cilvēku iedvesmas avots
- c) saule ir zvaigzne

3. Kuru frāzi izmanto, lai uzsvērtu, ka cilvēks pauž savu viedokli?

- a) kā liecina zinātnieku sniegtā informācija...
- b) manuprāt...
- c) visiem zināms...

4. Pārlietu liela uzticēšanās pilnīgi visiem var novest pie:

- a) bīstamām situācijām
- b) laimīgas dzīves
- c) sliktām atzīmēm skolā

5. Vai kriminālpārkāpuma gadījumā ir iespējams noteikt un atrast anonīmu komentētāju internetā?

- a) jā
- b) nē
- c) tikai, ja aizskarts Valsts prezidents

6. Par digitālā satura veidotāju var kļūt:

- a) tikai gados jauns cilvēks
- b) ikviens cilvēks
- c) tikai zinošs un gudrs cilvēks

7. Ja digitālā satura autors reklamē kādu produktu, likums prasa norādīt:

- a) tēmturi #reklāma, #apmaksāts vai citu saturiski līdzīgu informāciju
- b) cik dienas digitālā satura autors pats ir lietojis šo produktu
- c) summu, kādu viņš par reklāmu saņēm

8. Viltus ziņas izplata:

- a) žurnālisti bez augstākās izglītības
- b) ikviens, kurš dalās ar nepārbaudītu informāciju
- c) jauni cilvēki ar mērķi nopelnīt

9. Faktus var pārbaudīt:

- a) atrodot pirmavotu, pierādījumus, salīdzinot ar statistikas datiem u.c.
- b) pārbaudot vai šī informācija ir pieejama arī internetā
- c) zvanot uz Izglītības un zinātnes ministriju

10. Viedoklis:

- a) var būt un var arī nebūt balstīts uz faktiem
- b) vienmēr ir balstīts uz faktiem
- c) nekad nav balstīts uz faktiem

MODULIS “IZPROTI MEDIJU LOMU”

Sarindo faktoros, kas ietekmē situācijas rezultātu! Sāc ar svarīgāko!**A Kritiskās domāšanas trūkums**

- Zināšanu trūkums
- Nepacietība
- Vēlme kļūt slavenam
- Pieredzes trūkums
- Nespēja izprast realitāti
- Naivums
- Muļķība
- Egoisms
- Nepastāvība

B Atkarība no citu viedokļa

- Pieredzes trūkums
- Muļķība
- Centības trūkums
- Nespēja objektīvi analizēt situāciju
- Nespēja uzņemties atbildību
- Slinkums
- Zemas darba spējas
- Pavirša attieksme
- Nepastāvība

C Spēja mācīties no kļūdām

- Domāšana
- Centība
- Vēlme kļūt slavenam
- Uzskatu ietekmējamība

Spēja sadzirdēt teikto
Spēja objektīvi analizēt situāciju
Sapņi
Izlēmība
Atkarība no citu viedokļa

Atmini vārdu un saliec to!

Uzskati – Attieksme, priekšstati, pieņēmumi par pasauli, ko cilvēks uzskata par patiesiem.

Vēlme – Tas, ko kāds vēlas.

Mediji – Plašsaziņas līdzekļi.

Populārs cilvēks – Tāds cilvēks, kas ir daudziem vai visiem zināms, izraisa interesi, saista uzmanību.

Raksturs – Individīda būtiskāko, stabilāko psihisko īpašību, arī paradumu kopums, kas nosaka tā attieksmi pret citiem cilvēkiem, sabiedrību un atspoguļojas noteiktā izturēšanās veidā un rīcībā dažādās dzīves situācijās.

Klikšķu virsraksts – Maldinošs vai pārspīlēts virsraksts ar mērķi panākt pēc iespējas lielāku popularitāti sociālajos medijos, iegūstot jaunus klikšķus. Tas sola lasītājam atklāt svarīgu informāciju, rada ziņkāri.

Emocijas – Jūtu izpausme, pārdzīvojumi, apzinātas un neapzinātas subjektīvās reakcijas uz noteiktiem apstākļiem, situāciju, savstarpējām attiecībām u.tml.

Stilīgs – Tāds, kas atbilst modes tendencēm, attiecīgajā laikā šķiet pievilcīgs (piemēram, par izturēšanās veidu, uzvedību, apģērbu, dzīvesstilu).

Padoms – Rosinājums, ieteikums.

Intereses – Vaļasprieks, aizraušanās (sinonīms, daudzskaitlis).

Savieno saderīgās teikuma daļas!

Ne visi sportisti kļūst / slaveni un populāri

Visbiežāk sabiedrības interese par kādu notikumu / ir ļoti īsa un mainīga

Vēlme kļūt slavenam / reizēm noved pie skandalozas popularitātes

Ir sporta veidi, kuri vairāk / interesē medijus un informācijas saņēmējus

Negatīvi komentāri medijos / gandrīz nekad nav uztverama kā argumentēta kritika

Pat tie cilvēki, kuri ikdienā īpaši neinteresējas par sportu, / zina dažādu sporta veidu vadošos sportistus

Mediju uzmanība tiek veltīta gan uzvarām, / gan zaudējumiem

Ne visiem cilvēkiem / patīk mediju uzmanība

TESTS

1. Kurš apgalvojums ir pareizs?

- a) mediji ietekmē cilvēku uzskatus
- b) mediji tikai izklaidē cilvēkus, uzskatus tie neietekmē
- c) mediji tikai informē cilvēkus, uzskatus tie neietekmē

2. Kurš vārds ir ar līdzīgu nozīmi vārdam “populārs”?

- a) atpazīstams
- b) talantīgs
- c) zinošs

3. Kurš no šiem ir klikšķu virsraksts?

- a) komanda X zaudē ceturtdaļfinālā
- b) absolūta sensācija
- c) šodien gaidāms lietus

4. Ikvienam mediju vēstījumam ir:

- a) noteikts ticamības procents, kuru nedrīkst pārkāpt
- b) zinātniskais redaktors, kas vēstījuma ticamību pārbauda
- c) autors un mērķis

5. Mediju vēstījumu katrs lasītājs uztver

- a) identiski
- b) atšķirīgi
- c) tieši tā, kā autors iecerējis

6. Mediji tiek saukti par:

- a) galveno pasaules varu
- b) septīto varu
- c) ceturto varu

7. Mūsdienās populārākie mediji ir:

- a) sociālie mediji
- b) TV un radio
- c) drukātie mediji

8. Mediju saturu veido :

- a) tikai tie cilvēki, kuri ievēro žurnālistu ētikas kodeksu
- b) ikviens cilvēks
- c) tikai Žurnālistu Savienībā apstiprināti cilvēki

9. Ja medijs par kādu personību raksta, tas nozīmē, ka šis cilvēks:

- a) ir paveicis ko sabiedrībai nozīmīgu
- b) ir pamanīts pozitīvā vai negatīvā nozīmē un ir lasītājiem interesants
- c) vēlas būt slavens

10. Visi mediju vēstījumi ir:

- a) subjektīvi
- b) faktos balstīti
- c) pilnīgi patiesi